

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

2022-2023

Критерії відбору онлайн матеріалів для вивчення/навчання англійської мови <i>Лабковський Олександр</i>	40
Лінгвоаксіологічні особливості рецензії: узагальнення досвіду дослідження <i>Липовецька Світлана</i>	41
Особливості вживання іменників-юкстапозитів у текстах українських замовлянь <i>Мієнко Олена</i>	44
Тема голодомору в Україні (за романом Василя Барки «Жовтий князь») <i>Олещико Аліна</i>	51
Компліментарні висловлювання як засіб мотивації п'ятикласників в умовах НУШ <i>Паланська Ганна</i>	60
Редагування тексту як засіб формування мовної та мовленнєвої компетентності <i>Пишинська Влада</i>	64
Лексичні інновації коронавірусної доби <i>Плотнікова Тетяна</i>	66
«Гімназист і Біла Ворона» А. Кокотюхи як дитячий детектив <i>Радченко Яна</i>	67
Англіцизми та проблеми їх досліджень у сучасному українському мовознавстві <i>Ряполова Катерина</i>	70
Види вправ для розвитку усного мовлення на інтегрованому уроці української мови та літератури <i>Сергієнко Катерина</i>	72
Словесне відтворення почуття заздрості у творі «Дві московки» І.Нечуя-Левицького <i>Сідаш Катерина</i>	76
Вербалізатори почуття заздрості у художньому просторі творів І.Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» і «Микола Джеря» <i>Сідаш Катерина</i>	79

семантики набуває і лексема *коронація*, яка вживається в значенні «виступ співачки, яка вважає себе королевою естради, в умовах пандемії коронавірусу», порівн. назву репортажу про виступ відомої української співачки Олі Полякової, яка виконує популярну пісню «Королева ночі» й позиціонує себе королевою української естради: «*Скандальна «коронація» Полякової: кого посадять за концерт?»* [телеканал «Україна24», 10.10.2020].

Отже, мовні зміни корона вірусної доби виявляють динамічні процеси в мові, лінгвокреативність її творця – українського народу. Більш поглиблене дослідження мовних змін цього періоду становить перспективу наших подальших досліджень.

Література

1. *Юхно С. В.* Коронавірус як прецедентна одиниця в сучасному інформаційному просторі. *Лінгвістичні дослідження*, 2020. Вип. 53, С. 55-63.

Радченко Яна

Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Наук. кер.: к.філол.н., проф. Р.В. Мельников

«Гімназист і Біла Ворона» А. Кокотюхи як дитячий детектив

Дитячий детектив як явище літератури багатовимірне, адже на нього мобільно впливають зміни в житті суспільства та на нові вимоги, тенденції й інтереси юних читачів. Загалом його сюжетна варіативність, тяжіння до жанрової «дифузії», взаємодія з іншими складовими масової культури й субкультури дитинства сприяє тому, що не існує єдиної жанрової моделі [1, с. 504].

Поява чисельних творів цього жанру в українській літературі демонструє, так би мовити, «детективізацію» [2, с. 150] дитячої спільноти, тому це актуальна тема для дослідження літератури. Українська дослідниця Людмила Кицак у своїй дисертації «Жанр детективу в сучасній українській

літературі» розглядає феномен дитячого детективу «як особливий різновид детективу, призначений для дітей певної вікової категорії, пригодницька література, у якій розкривається певна таємниця, пов'язана зі злочином, а головними героями зазвичай є діти» [3, с. 195].

Хоч дитячий детектив має дещо дифузний характер, але як і будь-який жанр масової літератури, виробив ключові правила, які формують його канон. Отже, розберемо на конкретному прикладі твору А. Кокотюхи «Гімназист і Біла ворона» з однойменної серії книг. Зазначимо, що головною темою цього дитячого детективу традиційно є боротьба добра проти зла, але в інтерпретаційному баченні, саме в сучасному контексті як протидії цькуванню, булінгу серед дітей. Саме ця книга з серії торкається серйозної проблеми дитячого суїциду як вирішення труднощів спілкування з людьми, небезпечна комунікація в мережі, усе це виливається в напружений сюжет. Це спричинено різними подіями у творі, що розкривають додаткові злободенні теми для підлітків: дружба між хлопцями і дівчатами, довіра дітей до батьків, і це на фоні суспільно-політичних проблем держави (війна на Сході). Отже, основні ознаки детективного жанру цього твору: 1) ідентична сюжетна модель в усіх творах серії; 2) стрімкий розвиток дії; 3) поділ на розділи, які закінчуються неймовірними захопливими пригодами; 4) наявність збігу обставин; 5) спрощені образи головних героїв; 6) локалізація пригод.

На думку Л. Кицак, дитячому детективу притаманні всі традиційні жанрові канони, і твір «Гімназист і Біла ворона» тут не виняток: «стереотипність образів, типовість головних героїв, актуальні проблеми, детективні формули» [2, с. 118]. Незважаючи на тяжіння до класичного англійського детективного канону, у конкретному прикладі українського дитячого детективу можна простежити низку особливостей: чіткий поділ персонажів на позитивних і негативних; головний герой – дитина (восьмикласник Юра Тураниця); анімалістика в оповіді (герой бульдог Джентельмен, що став приводом дружби дітей); мета головного героя – встановити справедливість, при цьому допомогти однокласникам, які

потрапили в біду; дорослі відіграють у творах другорядну роль (детектив Назар Шпиг допомагає у справі, або це негативні персонажі, як Біла ворона); дитина-герой не уподібнюється дорослим, а залишається дитиною (з дитячими бажаннями, страхами, безпосередністю); унікальні методи ведення розслідування (за допомогою Інтернету, комп'ютера, за аналогією до відомих літературних персонажів); пропагування людських цінностей (чесність, порядність, відвертість, мужності, патріотизм).

Проведений аналіз твору «Гімназист і Біла ворона» А. Кокотюхи дозволив побачити, що твори будуються за канонами класичного детективу – ядром оповідання є таємниця або інтелектуальна загадка. Книжки об'єднуються в серії, їх вирізняє локалізація подій, однотипність сюжетів, конфліктів, образів героїв і буденність обставин. За справу правосуддя беруться підлітки, які зберігають свою стереотипну поведінку, інтереси та життєві історії. Найголовніші функції детективної історії – не тільки виховна, а й ідея перемоги добра над злом та роздуми щодо цього, власне дослідження людських стосунків.

Література

1. **Бовсунівська Т. В.** Основи теорії літературних жанрів : монографія. К. : ВЦ «Київський університет», 2008. 519 с.
2. **Кицак Л. В.** Український детектив: витоки, інтерпретація, жанр: монографія/ Л. В. Кицак. – Житомир: 2017. 167 с.
3. **Качак Т.** Сучасна українська реалістична проза для підлітків : зміна естетичної парадигми. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2018. Вип. 67(2). 202-211 с. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_fil_2018_67%282%29_23
4. **Кокотюха А.** Гімназист і Біла Ворона [Текст]: Проза. К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2019 . 272 с.